

Literaldia, les lletres basques s'escampen per Barcelona durant tot l'abril

Joan Vila i Triadú

Del 6 al 27 d'abril, aprofitant la centralitat del Dia del Llibre per Sant Jordi, torna 'Literaldia', el festival de les lletres basques a Catalunya, una iniciativa de l'actiu Centre cultural [Euskal Etxea](#) de Barcelona. Estem parlant sobretot de literatura, però també de música, cinema, gastronomia i altres disciplines. **'Literaldia' arriba a la catorzena edició i ho fa amb noms coneguts pel públic català i d'altres que potser no ho són tant**, però que el festival ofereix l'oportunitat de descobrir-los: Koldo Izaguirre, Mikel Urdangarin, Iban Zaldúa, Suso de Toro, Lauaxeta, Lluïsa Etxebarria i, fins i tot, Joseba Sarrionandia, des de la distància. La majoria de les activitats són gratuïtes per contribuir a que la cultura sigui a l'abast de tothom.

El primer protagonista, Koldo Izaguirre, veterà escriptor guipuscoà, guionista de televisió i cinema, presenta la traducció al català d'un llibre seu de 2005, 'Que vol foc, Mr. Churchill?' ('Sua nahi, Mr Churchill?', en l'original en euskara), un recull de contes d'autèntic realisme poètic, publicat ara en català per Ed. Lleonard Montaner. Ho fa en dos actes consecutius el dia 19 d'abril, a mitja tarda (17 h) a la UAB i més tard (19:30 h), a Barcelona, en un local encara per decidir. **Entre les múltiples fites d'aquestes narracions, destaca l'ús de la tècnica cinematogràfica**, amb descripcions tan minucioses com imaginatives i on el joc amb la sintaxi i la puntuació serveixen per focalitzar la càmera i per accelerar-ne el moviment, amb una confluència entre llenguatge literari i cinematogràfic d'una complexitat i bellesa desbordants.

La poeta Maria Lluïsa Etxebarria, basca de naixement però catalana d'adopció, presenta el dissabte

14, a les 19 hores, també en un espai encara per determinar de Ciutat Vella (Barcelona), un espectacle multidisciplinar (poètic, visual i gastronòmic) amb projecció d'aquarel·les, poesia, música i tast de vins. Aquest acte compta amb la col·laboració d'Òmnium Cultural de Ciutat Vella i la participació del txistulari Garikotz Mendizabal i l'artista plàstica Maragda Cuscuela. Etxeberria va publicar el 2016 el poemari 'Dol i sol', en català, a Edicions Tremendes, i la que ara es presenta és la traducció a l'euscar, titulada 'Hatzamuka', a càrrec de Jon Elordi, professor de la UAB i membre de l'Euskal Etxea. **És ben curiós aquest cas, d'una escriptora basco-catalana que escriu l'original en català i després se'n publica la versió en euskara.**

Un altre espectacle que combina dues disciplines (poesia i música) és el que presenten dimecres 18 d'abril a la Biblioteca Agustí Centelles (Esquerra de l'Eixample) l'escriptor Kirmen Uribe i el músic Mikel Urdangarin. La seva relació ve de lluny, des que l'any 2000 van fer l'espectacle 'Bar Puerto', amb l'excusa que van enderrocar el carrer on vivia l'àvia d'Uribe per fer una carretera. El 2003 van presentar a Nova York un CD i llibre anomenat 'Zaharregia txiekia agian', que després van convertir en espectacle itinerant per diferents països. Deu anys després, el 2013, van actuar amb 'Jainko Txiki eta Jostalari hura' a la sala Bowery Arts & Science de Nova York, tot girant per Europa i els Estats Units. Ara es reuneixen de nou per fer un directe especial, sota el títol 'Zaldiak eta beren itzalak' (Els cavalls i les seves ombres). **Cançons, poesia i música que confluiran de la mà dels dos artistes, només acompanyats per la guitarra i la veu.**

Un documental literari i una cirereta especial

L'escriptor de Donostia afincat a Vitoria Iban Zaldia fa doblat en aquesta edició del 'Literaldia': l'endemà de Sant Jordi, dimarts 24 d'abril, participa primer en un 'cara a cara' amb Suso de Toro (a la UAB, en col·laboració amb els professors dels Minors d'Estudis Gallecs i Estudis Bascos d'aquesta universitat), i aquell mateix vespre, en una sessió oberta del Club de Literatura Basca a la Biblioteca Agustí Centelles de Barcelona. **Per tancar el festival d'enguany, hi ha prevista la projecció del documental 'Joseba Sarrionandia, hemen eta han' (aquí i allà),** dirigit per Peru Magdalena i Pello Salaberria, que ha comptat amb la col·laboració de l'escriptor basc que fa 25 anys que viu a Cuba. Tal i com suggereix el títol, el documental s'ha rodat a mitges entre aquí (Euskal Herria) i allà (l'illa caribenya). Tots dos directors vindran per presentar aquest documental, en dues sessions, al migdia a la UAB i a la tarda a Barcelona, en un espai encara per determinar.

L'aperitiu per obrir el 'Literaldia' arriba aquesta setmana mateix, divendres 6 d'abril, quan es farà una gimcana de llibres. Al llarg del dia, i mitjançant les xarxes socials, s'aniran donant pistes diferents sobre indrets i espais diversos de la ciutat de Barcelona. El joc consisteix en endevinar de quins espais es tracten i anar-hi, per obtenir un premi molt literari. Un sopar musicat per celebrar els 25 anys de la secció d'euskara de l'Escola Oficial d'Idiomes (dissabte 7); un taller col·laboratiu obert per traduir Lauaxeta al català, pel qual no cal saber euskara (dies 10 i 12 a la Nafarren Etxea - Casa dels Navarresos, a Horta) i una sessió de contes per adults en euskara de la mà del contacontes Koldo Amestoy (divendres 20 a l'EOI de Drassanes), són algunes de les altres activitats del 'Literaldia' d'enguany.

I encara la cirereta del pastís, tot i que no directament relacionada amb la literatura basca: **la presentació del llibre 'Dies que duraran anys',** amb textos i fotos de la tardor independentista catalana, **coordinat pel fotoperiodista Jordi Borràs,** col·laborador habitual de **CRÍTIC.** Ell mateix participarà en l'acte que es farà dilluns 16 d'abril al Centre Cívic Convent de Sant Agustí (Ciutat Vella). En resum, un any més la literatura basca i la catalana es donen la mà pels volts de Sant Jordi, convertint l'abril en el mes de la paraula escrita per antonomàsia.

